

ИСТОРИЈСКА НАУКА И НАСТАВА ИСТОРИЈЕ У САВРЕМЕНИМ УСЛОВИМА,
ЗБОРНИК РАДОВА

Црногорска академија наука и умјетности, Подгорица 1994. стр. 352

Зборник радова ИСТОРИЈСКА НАУКА И НАСТАВА ИСТОРИЈЕ У САВРЕМЕНИМ УСЛОВИМА, настао је на основу поднесених реферата са истоименог научног скупа, одржаног 20. и 21. октобра 1993. године, у организацији Црногорске академије наука и умјетности. Иницијатива и организација скупа вођена је од стране Организационог одбора, састављеног од најугледнијих представника историјске науке у Црној Гори, и одређеног учешћа научних радника, блиских друштвених области. Чланови одбора су увидјели да је историјска наука и настава историје изложена многим изазовима постојећег политичког, друштвеног и осталог окружења. Зато је њихова замисао била, да се преко саопштења и писмених састана истакнутих историчара, што потпуније освијетле нека теоријско-методолошка питања историјске науке и дају одговори на проблеме наставе историје у данашњим условима. При томе су интересантност и актуелност теме, као и научни ауторитет пријављених реферата, давали добру гарантну подлогу. Презентирани реферати на најбољи начин оправдали су сврсисходност овог научног скупа, о чему свједочи и објављивање насловљене публикације.

У Зборнику радова налази се 19 реферата. Садржаји текстова одређују његову подијеленост на два дијела. Први дио чини 11 реферата о теоријско-методолошким проблемима историјске науке у данашњем динамичном и кризном времену, а такви су: проф. др Миомир Дашић Зашто научни скуп Историјска наука и настава историје у савременим условима?; академик Владо Струнар - Сналажење историчара у вишестраначком друштву Савезне Републике Југославије; академик Димитрије Димо Вујовић Политичка искушења историографије; проф. др Бранко Петрановић

Историографија о Југославији у наставном процесу; Критичко промишљање историје, социјална прогностика или патриотска дидактика; проф. др Момчило

Зечевић Различитости историје, њене науке и наставе; проф др Бранислав Ковачевић - Рационална историјска свијест и претпоставке њеног овладавања; проф. др Слободан Вукићевић - Манихејство и наука; др Ђуро Вујовић Поглед на Народноослободилачки рат у Црној Гори 1941-1945. из данашње перспективе; др Драгана Радојичић - Однос историје и етнологије у најновијим теоријским размишљањима; др Радоица Лубурић Информбиро и сукоб Стаљин Тито у свјетлости нових истраживања; др Шербо Растодер Историјско методолошки оквир истраживања новије историје цркве (вјерских заједница) у Црној Гори (1878-1945).

Други дио садржи осам текстова у којима се конкретније сагледава положај, мјесто и значај наставе историје у школском систему историје у Црној Гори, као и дају извјесни вриједносни судови о настави овог важног образовног предмета уопште. Њега чине следећи реферати: академик Сима Ђирковић Настава историје пред изазовима плурализма; Милош Старовлах - Неволје писаца уџбеника савремене историје; проф. др Миомир Дашић Реорганизовање студија историјских наука на Филозофском факултету у Никшићу; проф. др Павле Газивода - Педагошке и методичке иновације у настави историје; проф. др Зоран Лакић Мас-медији и настава историје; др Чедомир Јучић - Неки разлози у прилог деидеологизацији историје; др Здравко Делетић - Ставови средњошколаца према наставним садржајима из историје јужнословенских народа; проф. др Томислав Жугић - О неким проблемима општег и посебног у настави историје.

Простор и намјена овог приказа, не дозвољава нам да се осврнемо на већину предочених саопштења. Износимо, по нашем мишљењу, она најсугестивнија.

У свом првом реферату проф. др Миомир Дашић, поред осталог, говори о донедавној инструментализацији историјске науке и историчара у идеолошко-политичке сврхе,

али и упозорава на сличне и нове замке постојеће вишепартијске стварности. Он даје подстицаја историчарима млађе генерације да смјелије понире у трагање за прошлошћу и да пишу историју, по могућности, потпуно ослобођену идеолошких утицаја. Проф. Дашић иницира корекцију досадашњих наставних програма, и залаже се за већу партиципацију појединих наставних садржаја (историја религије, цркве).

Проф. др Бранко Петрановић је истакао да критичко промишљање прошлости јесте суштинска вриједност историјске науке. Оно је препрека фанатизацији историјске свијести; најбоље се супротставља фатализацији историје; објашњава култ личности; одбацује монументалну пројекцију рата и револуције и тзв. борбе за социјализам с властитим ликом. итд.

Проф. др Бранислав Ковачевић, види претпоставке савладавања рационалне историјске свијести у сљедећем: уџбеничка литература мора бити далеко више заснована на научној историографији; у самим уџбеницима мора више доћи до изражаја међународна компонента, као и социјално-економска основа политичких збивања; формирање експертних група историчара и осавремењивање наставних метода.

Рад академика Симе Ђирковића пружа смјернице дјеловања такозване школске историје, која тешко може издржати утакмицу са преобиљем информација, мноштвом медија. Њена су преимућства у поузданости и озбиљности, повезаности и систематичности, оријентисаности према ономе што је опште, битно и значајно.

Зборник радова намијењен је прије свега стручним корисницима наставницима и професорима историје. Главну вриједност дају му дефицитарни прилози који тангирају теоријско-методолошка питања историјске науке и комплексне проблеме савремене школске наставе историје. Уосталом, за њих је постојала и највећа стручна знатижелност. Професори ће обогатити и унаприједити наставни процес, само уз консултацију оваквих и сличних научних сазнања. Тако ће код својих ученика утицати на формирање тачније представе о недавној прошлости, отклањајући присутне ирационалности и заблуде. У томе је и посебна драг професорског позива. Његов најубједљивији успјех је отварање новог пута ученицима ка истинитом и према томе ка праведном.

Звездан Фолић